

Про виховне значення організації самостійної роботи студентів в умовах сучасного ВНЗ

В.І. ЛУСЬ, канд. техн. наук

Харківська національна академія міського господарства

Питання ефективної організації самостійної роботи студентів здобуває все більшу значимість у зв'язку з інноваційними процесами у вищій школі – переходом до системи залікових одиниць і рейтинговій системі оцінок, використанням елементів дистанційної освіти, впровадженням багаторівневої системи освіти, створенням інформаційного освітнього середовища й багатьма іншими.

З одного боку, самоорганізація навчальної діяльності в освітньому процесі стає не просто побажанням, а досить очевидною необхідністю і для студентів, і для фахівців. З іншого боку, ефективна реалізація самостійної роботи залежить від зацікавленості в досягненні результату, тобто від стійкої мотивації, що у значній мірі, забезпечується своєчасним і вірно організованим контролем.

У цьому зв'язку контроль самостійної роботи студента (СРС) не повинен бути самоціллю для викладача, а, насамперед, – стати мотивуючим фактором освітньої діяльності студента. Контроль повинен бути не тільки адміністративним, скільки саме повноправною дидактичною умовою, що позитивно впливає на ефективність СРС у цілому. У ХНАМГ активно застосовується комп'ютерне тестування студентів по різних дисциплінах. Розроблені тести для самоконтролю й самопідготовки студентів до іспитів і заліків.

При оцінці результатів СРС необхідно враховувати й психологічний фактор, тому що багатьом студентам важливий моральний інтерес у формі суспільного визнання. Тому самостійну роботу включають до показників поточної успішності, від оцінок яких залежить рейтинг студента.

При цьому важливо прагнути до того, щоб на молодших курсах СРС ставила метою розширення й закріплення знань і вмінь, що здобуваються студентами на традиційних формах занять. На старших курсах СРС повинна сприяти розвитку творчого потенціалу студента. Творчий початок, звичайно ж, не може бути жорстко прив'язаним до шкали «молодших-старших». Критерій тут один – індивідуальні схильності і, головне, здатності конкретного студента.

Виконання завдань самостійної роботи повинні вчити мислити, аналізувати, ставити завдання, вирішувати виникаючі проблеми, тобто процес СРС поступово повинен перетворюватися у творчий. У цьому можуть допомогти нові освітні технології. Особливо варто виділити

можливості забезпечення навчальною й методичною літературою з використанням інформаційних комп'ютерних технологій, зокрема, комп'ютерних освітніх середовищ, спеціально побудованих і організованих для розміщення навчальних матеріалів з урахуванням педагогічних і дидактичних вимог. У цьому зв'язку для ефективності СРС необхідно всіляко розробляти електронні підручники й навчальні програми.

Ще більш ефективним фактором, що активізує творчу складову самостійної роботи студентів, є їхня особиста участь у розробці електронних навчальних продуктів, що дозволяє реалізувати технологію співробітництва й співтворчості викладача і студентів.

Кожна дисципліна, природно, має свою специфіку. Наприклад, викладання нарисної геометрії повинне включати елементи, що стимулюють просторове сприйняття об'єктів. Щоб розробити такий навчальний продукт на високому якісному рівні необхідне використання засобів комп'ютерної графіки, елементів мультимедіа, гіпертексту, бажане використання анімації.

У Харківській національній академії міського господарства із залученням студентів розроблені електронні навчальні продукти (електронні курси, навчальні програми, тести) з таких дисциплін як «Нарисна геометрія», «Інженерна графіка», «Комп'ютерна графіка» та інші.

Ведення навчального процесу з використанням нових освітніх технологій передбачає активну самостійну роботу студентів з пошуку додаткових матеріалів при написанні рефератів, виконанні творчих завдань, участі в конференціях, підготовці доповідей і т.д. Зростаючу роль у цьому зв'язку має забезпечення доступу студентів до всіляких інформаційних ресурсів: використання Internet, робота з бібліотечними електронними каталогами. Робота студентів у бібліотеці набуває, таким чином, якісно нового забарвлення. Необхідно відзначити значну роботу нашої бібліотеки у поповненні фондів електронними навчальними ресурсами, створенні інформаційних баз даних і т.д.

По суті перехід до нових освітніх технологій, комп'ютеризація навчального процесу в умовах багаторівневої структури освіти є активуючим чинником СРС, коли студент виробляє вміння самостійно вибирати джерела інформації, прилучається до етики міжнародного спілкування з навичками економії часу, опановує мистецтво об'єктивної й цільової оцінки власного потенціалу, своїх ділових і особистісних якостей.

Тому креативна організація самостійної роботи студентів в умовах сучасного ВНЗ має величезне значення у вихованні нового сучас-

ного фахівця, веде до підвищення якості його підготовки і підвищенню ефективності освітнього процесу в цілому.